

Ανομία στα πανεπιστήμια | Μια μικρή ιστορία και μία μεγάλη διάψευση

Το περιστατικό που θα αφηγηθώ είναι απολύτως αληθινό. Συνέβη κάπου στα μέσα της δεκαετίας του 1980 και υπήρξα αυτόπτης μάρτυς του.

Κώστας Παπαχρήστου

SHARE IT

Η μικρή ιστορία που παρατίθεται πιο κάτω, βασισμένη σε προσωπική εμπειρία, είχε δημοσιευθεί στο "ΒΗΜΑ" τον Αύγουστο του 2019. Ήταν η εποχή των μεγάλων προσδοκιών (και, όπως αποδείχθηκε στη συνέχεια, των μεγάλων ψευδαισθήσεων) σχετικά με την οριστική αντιμετώπιση της **κατάστασης απόλυτης ανομίας** που επικρατούσε στα ελληνικά πανεπιστήμια.

Παρά τα φιλόδοξα νομοθετήματα που τύποις ψηφίστηκαν στη Βουλή, η εικόνα στα πανεπιστήμια παραμένει το ίδιο θλιβερή. Έτσι, ο πεσιμιστικός επίλογος του παλιού εκείνου κειμένου ίσως και να μοιάζει σήμερα προφητικός. Εν τούτοις, δεν είναι προϊόν προφητικής ικανότητας αλλά απλής γνώσης των διαχρονικών και δύσκολα θεραπεύσιμων παθογενειών του δημόσιου συστήματος ανώτατης εκπαίδευσης στη χώρα. Ιδιαίτερα, μάλιστα, όταν κάθε απόπειρα αποφασιστικής αντιμετώπισής τους προσκρούει στον κίνδυνο (ή μάλλον, στη βεβαιότητα) του πολιτικού κόστους προς όφελος του ριζοσπαστικού «προοδευτισμού».

Παραθέτω το κείμενο, γνωρίζοντας ότι θα προκαλέσει μελαγχολικά αισθήματα στον αναγνώστη. Και η μελαγχολία αυτή ίσως δώσει κάποτε τη θέση της στην αφύπνιση. Κυρίως σε ό,τι αφορά την **φοβική πολιτεία**, που διστάζει να επιβάλει **στην πράξη** (και όχι μόνο μέσω διακηρύξεων) τους νόμους που αυτή η ίδια ψηφίζει...

Το περιστατικό που θα αφηγηθώ είναι **απολύτως αληθινό**. Συνέβη κάπου στα μέσα της δεκαετίας του 1980 και υπήρξα αυτόπτης μάρτυς του.

Είχε πάρει να βραδιάζει όταν τέλειωσε το καθιερωμένο βδομαδιακό σεμινάριο για μεταπτυχιακούς φοιτητές της Φυσικομαθηματικής Σχολής, σε ένα Πανεπιστήμιο κάπου στα δυτικά των ΗΠΑ. Για λόγους ασφαλείας, ο φύλακας είχε κλειδώσει μερικές δευτερεύουσες εισόδους του κτιρίου, αφήνοντας μόνο την κεντρική και κάποιες πλαϊνές εισόδους ανοιχτές.

Ως γνήσιοι Έλληνες που πάντα αναζητούν το ανορθόδοξο, επιλέξαμε τις δευτερεύουσες εξόδους μη γνωρίζοντας πως ήταν κλειδωμένες. Βλέποντας τον φύλακα να περνά από εκεί, μία φοιτήτρια τον πλησίασε βιαστικά και με σπαστά αγγλικά, δυνατή φωνή και έντονες, «μεσογειακές» κινήσεις, άρχισε να τον ρωτά γιατί η πόρτα ήταν κλειδωμένη.

Ο φύλακας την διέκοψε, ρίχνοντάς της ταυτόχρονα ένα αγριεμένο βλέμμα. Με τόνο αυστηρό που δεν σήκωνε συζήτηση, της είπε:

– *Αυτό που μόλις έκανες, να μην το ξανακάνεις! Θα πρέπει να προσέχεις πώς απευθύνεσαι σε άνθρωπο που είναι οπλισμένος και έχει εκπαιδευτεί να βάζει το χέρι στο πιστόλι όταν νιώσει τον παραμικρό κίνδυνο. Κι εσύ ήρθες ξαφνικά από πίσω μου και με αιφνιδιασες μιλώντας έντονα και κάνοντας απότομες κινήσεις. Το ξέρεις ότι θα μπορούσα ακόμα και να σε είχα πυροβολήσει;*

Ο φιλότιμος φύλακας, πάντως, ξεκλείδωσε πρόθυμα την πόρτα για να μην ταλαιπωρηθούμε κάνοντας τον γύρο του κτιρίου...

Πιθανή απορία «πολιτικοποιημένου» φοιτητή που σπουδάξει σε πανεπιστήμιο της Αθήνας ή της Θεσσαλονίκης:

– *Μα, καλά, πώς ανέχονται οι φοιτητικοί σύλλογοι εκεί στην Αμερική την παρουσία οπλισμένων μπάτσων στα πανεπιστήμια;*

Η απάντηση είναι απλή και προκαλεί μελαγχολία σε συσχετισμό με όσα θλιβερά συμβαίνουν εδώ και χρόνια στη χώρα μας. Σε ένα αμερικανικό πανεπιστήμιο, οι φοιτητές δεν εισέρχονται με **πρωταρχικό** (συντά **αποκλειστικό**) σκοπό να ενταχθούν σε κομματικά ελεγχόμενους φοιτητικούς συλλόγους. Δεν χρησιμοποιούν τον πανεπιστημιακό χώρο σαν **«επαναστατικό» ορμητήριο** και εργαστήριο παρασκευής αυτοσχέδιων εκρηκτικών. Δεν διανοούνται να **ακουμπήσουν** τους διδάσκοντες – πόσο μάλλον να **χειροδικήσουν** πάνω τους – ούτε να εισβάλουν στα γραφεία τους **καταστρέφοντας** συγγράμματα, υπολογιστές και ό,τι άλλο βρουν μπροστά τους, επειδή και μόνο δεν συμφωνούν με τις πολιτικές απόψεις τους. Η ιδέα της **«κατάληψης»** πανεπιστημιακού χώρου είναι άγνωστη, και μόνο ένας τρελός θα μπορούσε να επιχειρήσει κάτι τέτοιο (ή, κάποιος που έχει την διαστροφική διάθεση να καταλήξει στη φυλακή)...

Στα αμερικανικά πανεπιστήμια υπάρχει σαφής και απόλυτος διαχωρισμός ρόλων. **Ο φοιτητής είναι φοιτητής και ο δάσκαλος είναι δάσκαλος.** Είναι αδιανόητο να αξιώνουν οι φοιτητές πάγια και θεσμικά κατοχυρωμένη εκπροσώπηση στα όργανα διοίκησης του πανεπιστημίου. Οι καθηγητές συναποφασίζουν για τις λεπτομέρειες του προγράμματος σπουδών, και οι φοιτητές υποχρεούνται να **σεβαστούν** τις αποφάσεις τους. Αυτό δεν σημαίνει, βέβαια, ότι οι καθηγητές κωφεύουν στις απόψεις, τις τυχόν ενστάσεις και τα αιτήματα των φοιτητών – κάτι τέτοιο δεν θα ήταν συμβατό με ένα δημοκρατικό εκπαιδευτικό σύστημα σαν αυτό των ΗΠΑ. Η τελική ευθύνη των αποφάσεων, όμως, βαρύνει αποκλειστικά **τους διδάσκοντες.**

Ο οπλισμένος φύλακας ενός αμερικανικού πανεπιστημίου τυγχάνει **απόλυτου σεβασμού** από τους φοιτητές, αφού υπάρχει εκεί για τη δική τους ασφάλεια. Ακόμα και η αμερικανική Αριστερά καλοδέχεται τις υπηρεσίες που προσφέρει και δεν τον αντιμετωπίζει με βάση το γνώριμό μας, συμπλεγματοειδές μετεμφυλιοπολεμικό δόγμα, «μπάτσοι, γουρούνια, δολοφόνοι». Τυχόν απουσία φύλακα προκαλεί αίσθημα **ανασφάλειας**, όχι ανακούφισης, στους φοιτητές!

Οι οποίοι φοιτητές – περιττό που το επισημαίνω – βρίσκονται εκεί με μοναδικό σκοπό να μορφωθούν και να πάρουν εφόδια για τη ζωή τους. Πολλοί μάλιστα εργάζονται στον ελεύθερο χρόνο τους ώστε να καλύψουν τα έξοδα των σπουδών τους. Για κακή τους τύχη, από το πρόγραμμα σπουδών **απουσιάζει** το μάθημα του «επαναστατικού» χαβαλέ. Το οποίο θα πρέπει να είναι αρκετά ενδιαφέρον, αν κρίνω από το γεγονός ότι είναι το μόνο στο οποίο πολλοί (ευτυχώς όχι οι περισσότεροι) Έλληνες συμφοιτητές τους κατά κανόνα αριστεύουν. Ενίοτε, μάλιστα, φτάνουν να κατακτήσουν ως και υψηλά αξιώματα στην ελληνική πολιτεία!

Έχει αυτή η πολιτεία την θέληση και την δυνατότητα να προστατέψει εκείνους τους πολλούς που μπαίνουν στα πανεπιστήμια της χώρας με αληθινό σκοπό να μορφωθούν; Ή, για να γίνω πιο συγκεκριμένος, θα εφαρμόσει αποφασιστικά στην πράξη τον πρόσφατο θεσμικό εξορθολογισμό του «**πανεπιστημιακού ασύλου**», το οποίο είχε μετατρέψει τα πανεπιστήμια σε **πολιτικές χωματερές** (για να μην χρησιμοποιήσω κάποια άλλη, λιγότερο πολιτικά ορθή έκφραση);

Δύσκολο το βλέπω... Φοβούμαι πως τα γνωστά κουκουλοφόρα τάγματα του «προοδευτικού» χώρου δεν πρόκειται να αφήσουν πεζοδρόμιο αζήλωτο σ' ολόκληρη την πόλη! Εκτός αν οι (άμεσοι ή έμμεσοι) ιδεολογικοί καθοδηγητές τους έχουν λάβει, πλέον, τα μηνύματα της κοινωνίας. Κι έχουν αποφασίσει να ωριμάσουν πολιτικά...

(Αύγουστος 2019)